

РЕШЕНИЕ

№ 151

гр. София, 02.04.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВЕН КАСАЦИОНЕН СЪД, 3-ТО НАКАЗАТЕЛНО ОТДЕЛЕНИЕ, в публично заседание на двадесет и пети февруари през две хиляди двадесет и пета година в следния състав:

Председател: Блага Иванова

Членове: Даниел Луков
Калин Калпакчиев

при участието на секретаря Илияна Т.Петкова
в присъствието на прокурора Ивайло Бл.Симов
като разгледа докладваното от Даниел Луков Наказателно дело за
възобновяване ВКС № 20258002200093 по описа за 2025 година

Производството е по реда на глава тридесет и трета от НПК, образувано по искане на градския прокурор на СГП, за възобновяване на наказателното производство, отмяна на присъда № 142/07.11.2022г., постановена по нохд № 2581/2021г. на Софийски градски съд и връщане на делото за ново разглеждане на основание чл. 422, ал. 1, т. 1 от НПК.

В искането са развити доводи в подкрепа на основанието по чл. 422, ал. 1, т. 1 от НПК и се аргументира с това, че някои от доказателствата и в частност показанията на св. А., са се оказали неистински.

В съдебно заседание осъденият Я. Я. не се явява, редовно уведомен. Защитникът му адв. К. К. намира искането за основателно.

Прокурорът от Върховна прокуратура счита искането по чл. 422, ал. 1, т. 1 от НПК за основателно и претендира да бъде уважено.

Върховният касационен съд, след като обсъди искането, развитите в съдебно заседание съображения и извърши проверка в рамките на касационните основания за възобновяване, намира следното:

Искането на градския прокурор на СГП по чл. 422, ал. 1, т. 1 от НПК е допустимо, тъй като атакуваният от него съдебен акт попада в приложното поле на разпоредбата на чл. 419 от НПК и се явява основателно.

С присъда № 142/07.11.2022г., постановена по нохд № 2581/2021г. на Софийски градски съд, осъденият Я. Я. е бил признат за невиновен и оправдан в извършването на престъпление по чл. 167, ал. 5, вр. ал. 4, вр. ал. 2 от НК.

С присъда № 24/01.08.2023г., постановена по внохд № 746/2023г. по описа на САС, първоинстанционната оправдателна присъда е била отменена и вместо нея е била постановена нова, с която Я. е бил признат за виновен в извършването на престъпление по чл. 167, ал. 4, вр. ал. 2 от НК и е осъден на две години лишаване от свобода и глоба в размер на дванадесет хиляди лева. Я. е оправдан по обвинението да е действал като длъжностно лице по повод изпълнение на длъжностните му задължения и за квалификацията по член 167, ал. 5 от НК. Изпълнението на наложеното наказание лишаване от свобода е отложено за изпитателен срок от четири години. На основание член 167, ал. 6 от НК е лишен от право да заема длъжността кмет за срок от четири години. Възложени са му направените по делото разноси.

С Решение № 166/14.03.2024г. по кд № 954/2023г. по описа на ВКС, II н.о., е отменена присъда № 24 от 01.08.2023г. по ВНОХД № 746/23г. на Софийски апелативен съд в частта, с която подсъдимият Я. е признат за виновен и осъден за това, че е осъществил престъплението по чл. 167, ал. 4, вр. ал. 2 от НК с цел да бъдат склонени петдесет лица да упражнят изборителното си право, гласувайки в негова полза като кандидат за кмет и е оправдан по така повдигнатото обвинение.

Било е отменено наложеното на основание чл. 167, ал. 6 от НК наказание лишаване от право да заема длъжността кмет за срок от четири години.

Присъдата в останалата ѝ част е била оставена в сила.

Видно от мотивите на постановените от въззивната и касационната инстанция съдебни актове, основно доказателствено средство, съдържащо преки доказателства за виновността на осъдения и залегнало в основата на постановените осъдителни съдебни актове по отношение на него, се явяват свидетелските показания на лицето И. А.. В тази връзка по делото са представени данни, от които е видно, че този свидетел е сключил споразумение за решаване на делото, впоследствие одобрено от съда, по нохд № 20245530203217/2024г. по описа на Районен съд – Стара Загора, с което споразумение за решаване на делото същият е бил признат за виновен в извършването на две престъпления по чл. 290, ал. 1 от НК, извършени от него в качеството му на свидетел по: ДП № 349 – ЗМ 278/2019г. по описа на ОД МВР – Стара Загора- на 26.10.2019г. съзнателно потвърдил неистина пред надлежен орган на властта за това, че 25.10.2019г., Я. Я. му е предоставил парична сума от 200 лв., за да бъде раздадена на другиго – по 40лв. на 5 лица от //населено място/o/ с цел да бъдат склонени да упражнят изборителното си право в изборите за общински съветници и кметове на 27.10.2019г. в негова полза като кандидат за кмет на /община/ издигнат от коалиция /наименование/ гласувайки с бюлетина с /№/ и в полза на вписаната в бюлетината за избор на общински съветници преференция № /№/ на коалиция /наименование/ и по нохд 2581/2021г. по описа на СГС- на 26.01.2022г. съзнателно потвърдил неистина пред СГС, че на 25.10.2019г., в /населено място/ Я. му обещал парична сума и му предоставил бюлетини, с цел да бъдат склонени лица да упражнят изборителното си право в изборите за общински съветници и кметове на 27.10.2019г. в негова полза като кандидат за кмет на /община/ издигнат от коалиция /наименование/ гласувайки с бюлетина с /№/ и в полза на вписаната в бюлетината за избор на общински съветници преференция № /№/ на коалиция /наименование/

От посоченото решение на ВКС е видно, че в съдебното производство А. е потвърдил показанията си от досъдебното производство от дата 26.10.2019г.

с изключение на това, че е получил предварително от Я. сумата от 200лв, като съдът е приел, че неговите показания от досъдебното производство остават неопровергани от доказателствената съвкупност по делото и се е отнесъл с кредит на доверие към тях.

Съгласно чл. 422, ал. 1 от НПК наказателното производство се възобновява, когато някои (не е задължително всички) от доказателствата, върху които се основава присъдата, се окажат неистински. Обстоятелствата по чл. 422, ал. 1 от НПК се установяват с влязла в сила присъда. Съгласно чл. 383, ал. 1 от НПК одобреното от съда споразумение за решаване на делото има последиците на влязла в сила присъда. При това положение, като се има предвид одобреното от съда по нохд № 20245530203217/2024г. по описа на Районен съд – Стара Загора споразумение за решаване на делото, е ясно, че някои от доказателствата, в случая показанията на св. А., въз основа на които се е стигнало до осъждането на лицето Я. Я., се оказват неистински. Така установеното обстоятелство е от изключително значение за правилното решаване на делото и не е било известно на решаващите съдилища.

В конкретния казус, предвид постановената оправдателна присъда от СГС по нохд 2581/2021г., е необходимо по реда на възобновяването да се отменят присъдата на въззивния съд по посоченото дело, както и потвърдителното решение на ВКС.

Върховният касационен съд, трето наказателно отделение, на основание чл. 425 вр. чл. 422, ал. 1, т. 1 от НПК

РЕШИ:

ОТМЕНЯ по реда на възобновяването присъда № 24/01.08.2023г., постановена по внохд № 746/2023г. по описа на САС, както и Решение № 166/14.03.2024г. по кд № 954/2023г. по описа на ВКС, II н.о.

ВРЪЩА делото за ново разглеждане от друг състав на АС - София от стадия на допускане на доказателства във въззивната инстанция.

Решението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____

Особено мнение на съдията Калин Калпакчиев

Особено мнение на съдия Калин Калпакчиев
по н.д. № 93/2025 г. по описа на ВКС, III н.о.

Като член на състава на ВКС, трето наказателно отделение изразявам различно становище по основателността на подаденото искане за възобновяване на наказателното производство.

1. По редовността на искането на СГП за възобновяване на делото

Предмет на разглеждане по касационното дело е искане на Софийска градска прокуратура за възобновяване на наказателното производство по н.о.х.д. № 2581/2021 г. по описа на Софийския градски съд, НО, 28. първоинстанционен наказателен състав, на основание чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК, както и за отмяна на постановената присъда № 142/7.11.2022 г., с посочване на стадия, от който да започне новото разглеждане на делото.

Възобновяването на наказателни дела е самостоятелен извънреден стадий за контрол върху законосъобразността на влезлите в сила съдебни актове, поради което ВКС е ограничен от заявеното в искането за възобновяване. В този смисъл в сезирация документ СГП е формулирала единствено искане за възобновяване и отмяна на първоинстанционната присъда на СГС по н.о.х.д. № 2581/2021 г., но не и отмяна на въззивната присъда по в.н.о.х.д. № 2581/2021 г. и оставилото я в сила решение на ВКС по н.д. № 954/2023 г.

С присъдата на първата инстанция подсъдимият е оправдан изцяло по внесеното обвинение за извършено престъпление по чл. 167, ал. 5, вр. с ал. 4, вр. с ал. 2 НК. Тази присъда впоследствие е била отменена по реда на въззивното обжалване от Софийския апелативен съд по в.н.о.х.д. № 746/2023 г. с постановената присъда № 24/1.08.2023 г., с която подсъдимият е бил признат за виновен по обвинението за извършено престъпление по чл. 167, ал. 4, вр. с ал. 2 НК и е оправдан по обвинението по чл. 167, ал. 5 НК да е извършил деянието в качеството си на длъжностно лице по повод на изпълнение на задълженията му като кандидат за кмет на /община/

При касационното обжалване на новата въззивна присъда ВКС с решение № 166/14.03.2024 г. е оправдал подсъдимият по част от фактите на обвинението, отменил е наказанието по чл. 167, ал. 6 НК и е оставил

осъдителната присъда в сила в останалата ѝ част – за осъждането на подсъдимия да е извършил престъпление по чл. 167, ал. 4, вр. с ал. 2 НК.

В обстоятелствената част на искането на СГП се излагат доводи за това, че установеното по н.о.х.д. № 3217/2024 г. на РС – Стара Загора обстоятелство има съществено значение за осъждането на подсъдимия Я., но същевременно се иска отмяна на присъдата на СГС, с която подсъдимия е оправдан.

В решението на мнозинството от състава на ВКС се отменят по реда на възобновяването присъдата на САС по в.н.о.х.д. № 746/2023 г. и решението на ВКС по н.д. 954/2023 г., за което не се съдържа петитум в искането на СГП. Въпреки тази непрецизност в искането приемам, че разширителното му тълкуване е допустимо, доколкото буквалното му следване води до логически невъзможен резултат.

2. По основателността на искането за възобновяване на наказателното дело

2.1. Същественият проблем, от чието разглеждане зависи правилното решаване на делото, е да се определи обхватът и съдържанието на проверката в производството по възобновяване на посоченото основание в процесуалния закон – чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК.

Според мнозинството от състава, ВКС следва да извърши формална преценка „дали установеното с влязла в сила присъда за неистинско доказателство има съществено значение за правилното решаване на делото по същество на обвинението и дали това обстоятелство е било известно на решаващия съд по съществото на делото“.

Считам, че в случая на чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК ВКС не трябва да следва формален подход, а да проследи внимателно и конкретно доколко неистинското доказателство е от решаващо значение за приетата от съдилищата фактическа обстановка, съответно дали изключването му ще доведе до съществена промяна.

При разглеждането на поставения в искането на СГП въпрос следва да се имат предвид основните задачи, които институтът на възобновяване на наказателни дела трябва да реши – целта е да се установи една законна процесуална възможност да се поднови разглеждането на едно окончателно завършено наказателно дело, тогава, когато се разкрият несъмнени доказателства, че постановената присъда се дължи на съдебна грешка. За разлика от другите средства за защита на подсъдимите, изразени в правото им да обжалват постановените срещу тях присъди, възобновяването е изключително и извънредно средство за защита. В хипотезата на чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК не може да се оспорва юридическата правилност на влезлите в законна сила присъди, което би могло да стане само по реда на редовното обжалване (или в хипотезата на „квазикасацията“ по чл. 422, ал. 1, т. 5 НПК), а се атакува тяхната фактическа основа, като се изтъкват нови обстоятелства или се навеждат данни, опорочаващи доказателствата, на които се основава присъдата.

От изключителния характер на възобновяването следва, че той е способ за поправяне на допуснати съдебни грешки, ясният и несъмнен факт, на чието

съществуване, налага тяхното поправяне по реда на пререшаване на делото.

2.2. От материалите по делото се установява, че срещу Я. Я. е повдигнато обвинение за извършено престъпление по чл. 167, ал. 5, вр. с ал. 4, вр. с ал. 2 НК за това, че на 25.10.2019 г. в /населено място/ в качеството си на длъжностно лице по повод изпълнение на служебните си задължения, като кандидат за кмет на /община/ предоставил имотна облага – паричната сума от 200 лева, която представлявала предплата от общата сума от 2000 лева на И. А., за да бъде дадена на другиго – по 40 лева на 50 лица от /населено място/ с цел да бъдат склонени да упражнят изборителното си право в изборите за общински съветници и кметове на 27.10.2019 г. в полза на определен кандидат – на Я. Я., като кандидат за кмет на /община/ издигнат от коалиция /наименование/ гласувайки с бюлетина /№/ и в полза на вписаната в бюлетината за избор на общински съветници преференция № /№/ на коалиция /наименование/

На л. 44 – л. 48 от мотивите на постановената от СГС, НО, 28 първоинстанционен наказателен състав присъда № 142/7.11.2022 г. по н.о.х.д. № 2581/2021 г. съдът е приел за установен факта, че подсъдимият Я. е предал на свидетеля А. 49 флаери на бюлетини с надпис „/община/ Бюлетина за общински съветници 2019 г.“ и поставен знак „х“ на /№/ /наименование/, и знак „х“ на номер /№/, листовки и сумата от 200 лева. Тези факти са приети за установени въз основа на протокола за доброволно предаване на флаерите и листовките; на заключението на фоноскопните и технически експертизи, които документират съдържанието на разговора, проведен при предаване на парите между Я. Я. и И. А.; показанията на А. от досъдебното производство; показанията на И. И. от досъдебното производство, който посочва, че А. му показал сумата от 200 лева, както и че парите са му дадени от Я.. Съдът не е приел единствено за установено, че дадените от Я. на А. 200 лева са били част от обещаната от подсъдимия сума от 2000 лева с цел плащането им по 40 лева на 50 гласоподаватели, което е послужило и за постановяване на оправдателната присъда.

С присъдата на САС № 24/1.08.2023 г. по в.н.о.х. д. № 746/2023 г. се отменя изцяло присъдата на СГС и подсъдимият Я. е признат за виновен да е извършил престъпление по чл. 167, ал. 4, вр. с ал. 2 НК, като е оправдан за квалификацията по чл. 167, ал. 5 НК. В мотивите към присъдата САС е приел за установен факта на предаване на 200 лева от подсъдимия Я. на свидетеля А. с цел да бъдат предоставени на гласоподаватели да бъдат склонени на упражнят изборително си право в полза на определен кандидат; приел е че сумата от 200 лева е била аванс от общата сума от 2000 лева, които подсъдимият обещал да предаде на А. в деня след изборите. Тези факти са установени въз основа на показанията на свидетеля А. от досъдебното производство; от показанията на свидетеля И. И. от досъдебното производство; от изследвания по делото запис на разговора между Я. и А. чрез извършените фоноскопни и технически експертизи; от протокола за доброволно предаване от 26.10.2019 г., с който свидетеля А. предава 10 броя банкноти с номинал 20 лева и 46 броя флаери на бюлетини.

Видно от мотивите на САС – л. 42 гръб от съдебното дело, решаващо

значение за установяване на двата инкриминирани факта – за предаването от Я. на 200 лева на А. с определената цел и за обещанието да му предаде остатъка до 2000 лева, е отдадено на съдържанието на записания между подсъдимия и свидетеля разговор, чиято процесуална допустимост и доказателствена достоверност са изследвани задълбочено и приети за несъмнени.

При касационното обжалване ВКС е приел, че апелативният съд не е допуснал процесуални нарушения при оценка на показанията на свидетелите А. и И., при оценката на писмените доказателства и експертни заключения, като е оставил присъдата в сила, а е отменил присъдата в частта за една от двете съставомерни цели, поради липса на установени факти подсъдимият да е предоставил на А. пари с цел да склони неустановените лица да гласуват за него като кандидат за кмет, като ВКС е приел, че целта на предоставените от Я. пари била с цел А. да склони гласоподавателите да гласуват за подсъдимия само за изборите за общински съветник.

Две седмици след влизане на присъдата в сила – на 29.03.2024 г., Я. подал сигнал до Районна прокуратура Стара Загора, в който цитирал показанията на свидетеля И. А. от съдебното производство по н.о.х.д. № 2581/2021 г. от 26.01.2022 г., като заявил, че те противоречат на показанията на свидетеля от досъдебното производство, в които той заявил, че Я. му дал 200 лева за закупуване на гласове; че при среща на 29.03.2024 г. с Г.Г. той му заявил, че А. му признал, че много съжалявал за осъдителната присъда, че от яд, че Я. не му дал пари, излъгал пред полицията, че му дал пари за купуване на гласове, с цел да го „нагласи“ и да излъже.

След извършена предварителна проверка последвал отказ за образуване на наказателно производство за лъжесвидетелстване с постановление на прокурор от РП – Стара Загора от 17.06.2024. По жалба на Я. постановлението за отказ било отменено от прокурор ОП – Стара Загора и било образувано наказателно производство за престъпление по чл. 290, ал. 1 НК.

По образуваното досъдебно производство бил разпитан свидетеля И. И., който заявил, че не помни много неща от есента на 2019 г., но си спомня за среща между Я. и А.. Разпитан е Г.Г. който заявил, че срещнал на 29.03.2024 г. А., който му казал, че съжалява, че вече се подминават и не се поздравяват с Я.; че А. много съжалявал за това, което направил; че А. му казал, че записал разговора си с Я. и че същият ден заложил телефона си при И. И. за 200 лева; А. му казал, че бил подведен, но не уточнил за какво и от кого; че А. говорил завъртяно. Разпитан е и Я. Я., който изразил недоволството си от осъдителна присъда и пресъздал казаното му от Господинов.

С постановление от 16.10.2024 г. И. А. бил привлечен към наказателна отговорност по чл. 290, ал. 1 вр. с чл. 26, ал. 1 НК за това, че съзнателно потвърдил неистина при разпита си на досъдебното производство с думите, че на 25.10.2019 г. Я. му предоставил 200 лева, за да бъдат раздадени на други – по 40 лева на 5 лица от /населено място/ с цел да бъдат склонени да упражнят правото си глас в изборите за общински съветници и кметове на 27.10.2019 г., както и че на 26.01.2022 г. в качеството си свидетел по н.о.х.д. № 2581/2021 г.

на СГС съзнателно потвърдил неистина, че на 25.10.2019 г. Я. му обещал парична сума и предоставил бюлетини с цел да бъдат склонени лица от /населено място/ да упражнят изборителното си право в изборите за общински съветници и кметове, насрочени на 27.10.2019 г. При проведения след привличането разпит И. А. заявил – „Съжалявам, че излъгах. Желая да сключи споразумение с РП Стара Загора.“

С определение № 545/18.11.2024 г. по н.о.х.д. № 3217/2024 г. РС Стара Загора одобрил споразумение между РП – Стара Загора и защитникът на подсъдимия А., което съответствало по съдържание на постановлението за привличане.

2.3. При така установите факти искането за възобновяване е неоснователно.

В процесуалната теория (Митов, Г., Възобновяване на наказателни дела, Сиби, 2011, с. 51) се приема, че нарушението при установяване на неистински доказателства, на които се основава присъдата – основанието по чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК, е недостатъчната активност на решаващия съд при събиране и проверка на доказателствата за установяване и игнориране на неистинското доказателство, при което разследването, както и анализът на събраните по делото доказателства са извършени едностранно и непълно, което е довело до неустановяване на неистинското доказателство. Както се посочи по-горе, решаващите съдилища не са допуснали процесуални нарушения при оценка на доказателствата, включително при оценка на показанията на свидетеля А..

В съдебната практика се приема, че в случаите на чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК преценката на ВКС следва да бъде в насока доколко неистинското доказателство е от решаващо значение за приетата фактическа обстановка и изключването му ще доведе ли до съществена ѝ промяна.

Този подход е приложен от ВКС по н.д. № 2253/2013 г., III н.о., в решение № 44/7.02.2014 г. В практиката на ВКС по чл. 587, т. 3 от Закона за углавното съдопроизводство, който е с идентично съдържание като чл. 422, ал. 1, т. 1 НПК, константно се е приемало, че за възобновяване на наказателно дело се изисква не само да е установено с влязла в сила присъда, че има свидетел, който е свидетелствал лъжливо, но още и присъдата изцяло или отчасти, главно или единствено да е основана на лъжливите свидетелски показания – определения по н.д. № 154/1938 г., II н.о. и н.д. № 8/1938 г., I н.о.

Щом е налице констатацията, че присъдата на съда е основана не само на показанията на признатия лъжлив свидетел, а и на редица други доказателства по делото, които са послужили за основа на самостоятелни умозаклучения на съда за факта на участието на подсъдимите в изследваното престъпление – не може да се допусне възобновяване на делото – определение по н.д. № 129/1937 г., I н.о.

При анализа на решаващите мотиви на съдилищата по същество на обвинението срещу Я. за извършено престъпление по чл. 167, ал. 4, вр. с ал. 2 НК, се налага несъмненият извод, че обвинението не се основава изцяло и единствено на показанията на свидетеля И. А. от досъдебното и съдебното производство. Освен неговите показанията съдилищата са изградили изводите

си по фактите и въз основа на вещественото доказателство, представляващо запис на разговор между Я. и А.; заключенията на фоноскопните и технически експертизи, изследващи съдържанието на разговора и достоверността на записа; протоколите за доброволно предаване на паричната сума от 200 лева и изборни материали; показанията на свидетеля И. И. от досъдебното производство. Както се посочи и по-горе в мотивите на САС – л. 42 гръб от съдебното дело, решаващо значение за установяване на двата инкриминирани факта – за предаването от Я. на 200 лева на А. с определената цел и за обещанието да му предаде остатък до 2000 лева, е отдадено на съдържанието на записания между подсъдимия и свидетеля разговор, чиято процесуална допустимост и доказателствена достоверност са изследвани задълбочено и приети за несъмнени.

Налице е още един момент в одобреното от РС Стара Загора споразумение, с което И. А. е признат за виновен по чл. 290, ал. 1, вр. с чл. 26, ал. 1 НК, който води до неоснователност на искането за възобновяване на делото.

В пункт първи на одобреното споразумение се посочва, че А. съзнателно потвърдил неистина пред надлежен орган на властта, а именно, че на 25.10.2019 г. Я. Я. му предоставил 200 лева, за да бъде раздадена на друго – по 40 лева на 5 лица от /населено място/ с цел да бъдат склонени да упражнят изборителното си право в изборите за общински съветници и кметове на 27.10.2019 г. в полза на Я., като кандидат за кмет и общински съветник, издигнат от коалиция /наименование/

Според обвинението и решаващите мотиви на съдилищата по съществуващото на обвинението, А. е свидетелствал, че Я. му предоставил 200 лева, за да склони 50 лица, (а не 5 лица, както се приема в споразумението), което било аванс от обещаните от Я. общо 2000 лева. Следователно липсва идентичност между предмета на лъжесвидетелстване, очертан в споразумението, одобрено от РС Стара Загора по н.о.х.д. № 3217/2024 г. и свидетелските показания на И. А., дадени пред съдия на досъдебното производство и тези, депозиращи по н.о.х.д. № 2581/2021 г. на СГС.

В обобщение приемам, че искането за възобновяване на н.о.х.д. № 2581/2021 г. на СГС и за отмяна на постановената по него присъда следва да бъде оставено без уважение, защото липсва идентичност между предмета на споразумението и свидетелските показания на И. А. в делото по същество; обвинението срещу Я. по чл. 167, ал. 4, вр. с ал. 2 НК не се основава изцяло и единствено на показанията на И. А. и изключването на неговите показания не би довело до промяна на фактите от предмета на доказване по делото.

Поради изложените мотиви подписвам решението с особено мнение.

Член-съдия: